

Дідушин В.
студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доц.,
доктор права УВУ,
завідувач кафедри теорії та історії
держави і права ЗУНУ,
Заслужений юрист України
Кравчук М. В.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Актуальність теми. Сучасна система освіти, що повною мірою відповідає вимогам часу, є одним з найголовніших чинників зростання якості людського капіталу, генератором нових ідей, запорукою динамічного розвитку економіки і суспільства в цілому. Для того, щоб вітчизняна освіта по-справжньому ефективно виконувала ці важливі завдання, необхідне її оновлення з урахуванням актуальних світових тенденцій розвитку освіти у широкому соціально-економічному контексті. У цьому плані М.Кравчук підкреслив, що «загострення глобальних проблем сучасного людства свідчить про необхідність суттєвого прискорення становлення нової соціокультурної реальності, де найважливішу роль повинна відігравати сучасна система освіти, зокрема вища юридична освіта (не випадково ЮНЕСКО проголосило XXI століття – століттям освіти)» [4, с.161].

У освіті сучасної України відбуваються два ангоністичних процеси: з одного боку, спостерігаємо кризові явища, пов'язані з недостатніми фінансуванням та інвестиціями, погіршенням матеріало-технічної та ресурсної бази; з іншого боку, освіта як цілісний організм здатна до саморозвитку, тому позитивним чинником є нарощування її потенціалу.

Як зазначають у своїх дослідженнях провідні науковці України, українська освіта впродовж останніх років зазнає кардинальних змін: трансформується система освіти у напрямі адаптації до стандартів європейського освітнього простору, створюються нові стандарти оцінювання якості підготовки спеціалістів з вищої освіти та діяльності ВНЗ, запроваджено кредитно-модульну систему організації навчального процесу у ВНЗ, вводиться дуальна освіта. Ці зміни забезпечуються відповідними законодавчо-нормативними документами, новими стандартами освіти.

Теоретичну основу дослідження становлять праці С. Архипова, Н. Буличева, Б. Корольова, М. Кравчука, О. Красій та ін.

Мета наукової розвідки є аналіз сучасного стану освіти України, визначення проблем та тенденцій його розвитку на сучасному етапі.

Для досягнення мети ми ставимо наступні **завдання**: з'ясувати основні тенденції розвитку сфери освіти України в контексті загальноцивілізаційних викликів; виявити і систематизувати проблеми,

які стримують прискорений розвиток вітчизняної освіти, їх причини та наслідки.

Предмет дослідження: проблеми розвитку освіти в сучасній Україні.

Об'єкт дослідження: система освіти як важлива сфера суспільної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Освіта є одним з найважливіших чинників, які реально визначають майбутнє нації. В Україні завдяки зусиллям не одного покоління педагогів створено міцний фундамент народної освіти, завдяки чому українська нація визнана однією з найосвіченіших у світі. Важко переоцінити значення розвитку і зміцнення інтелектуального потенціалу нашої країни не лише для економіки, а й для забезпечення гідного місця в світовому просторі.

Головним завданням вітчизняної освіти є вимога формування особистості, громадянського суспільства, демократизації, відкритості та прозорості. Нажаль, сьогодні формат навчально-виховного процесу не зорієнтований на всебічний розвиток особистості, задоволення її потреб, забезпечення запитів суспільства та ринку праці конкурентоспроможними, компетентними та відповідальними фахівцями. Сучасний рівень взаємодії освіти з соціальними партнерами не сприяє вирішенню цієї проблеми. В Україні відсутні суспільна відповідальність за якість освіти тих, хто причетний до її забезпечення та ефективні інтеграційні процеси.

Також потребує суттєвого удосконалення і система фінансування освіти, в тому числі, за рахунок забезпечення об'єктивного контролю у форматі «економічність – ефективність – результативність». При цьому необхідно пам'ятати, що у виконанні стратегічних завдань гуманітарного розвитку українського суспільства важливу роль відіграють не лише кількісні показники фінансування [2]. Не менше значення має структура вкладень в освіту та кваліфікований менеджмент галузі. Освіта є надзвичайно прибутковою галуззю економіки навіть не стільки з прямих виплат за навчання, скільки з тих економічних зисків, котрі принесуть кваліфіковані професіонали своєю працею [5, с. 49].

Окрім цього, основні фактори, що зумовлюють погіршення якості освіти в Україні, можна поділити на внутрішні (пов'язані з викривленим сприйняттям і впровадженням ВНЗ положень кредитно-модульної системи, що не сприяють підвищенню рівня знань студентів) і зовнішні (пов'язані з впливом держави на систему освіти).

До внутрішніх можуть бути віднесені, зокрема, такі:

Підвищення обсягу матеріалу, відведеного на самостійне опрацювання. Фактично понад 50-60% матеріалу навчальної програми відводиться на самостійне опрацювання. Самостійна робота студентів у більшості ВНЗ України, на переконання багатьох фахівців, виступила чи не основним фактором зниження рівня знань студентів [6].

Ще однією освітньою проблемою є невідповідність дисциплін, які викладають в Україні, європейським, а також перспектива

взаємозарахування навчальних досягнень між різними навчальними закладами як усередині України, так і в Європі. Такі заходи повинні були сприяти мобільності студентів між вищими навчальними закладами в межах ЄС, спрощенню можливості працевлаштування студентів, підвищенню якості освіти, урахуваючи вимоги часу, у тому числі ринкової економіки та все більшого прикладного характеру знань [1]. У цьому плані важливою складовою є здобуття навичок в процесі навчання поряд із знаннями та вміннями.

Якщо говорити про зовнішні проблеми освіти в Україні, то сюди слід віднести таку проблему як, незадовільний стан науково-дослідної діяльності ЗВО на сучасному етапі. Світовою практикою доведено, що лише тісне поєднання освіти з наукою є запорукою забезпечення високої якості освіти та належного інтелектуального супроводу державотворення. Це є й провідною вимогою Болонської декларації щодо інтеграції європейської вищої освіти [7].

Варто зазначити, що сьогодні українська наука, зокрема, наука ЗВО, перебуває в критичному стані, який не тільки не відповідає потребам сучасної якісної освіти, а й створює реальну загрозу національній безпеці держави.

Ще однією проблемою є низький рівень інноваційності освіти. В усі часи відносно невисокі показники науково-дослідної роботи в Україні були чи не найголовнішою причиною того, що жоден наш університет не зміг увійти до числа 500 найбільш рейтингових університетів світу.

Отже, досліджуючи політику у сфері освіти, я вважаю, що кожній країні в тому числі й Україні бажано брати до уваги заяву лідерів «Великої вісімки» в Гленіглсе у 2005 р., які підтримували програму забезпечення безкоштовної, повноцінної освіти для всіх дітей, принципи Декларації ЮНЕСКО, яка була прийнята в Саламанці, програми «Освіта для всіх» [3, с. 663]. У цих документах зафіксовано, що кожна людина, незалежно від соціальної, етнічної, конфесійної, гендерної приналежності, повинна мати доступ до повноцінної якісної освіти, участі в управлінні освітою, вироблення програм, спрямованих на творчу реалізацію особистісного потенціалу, перш за все потенціалу молоді.

Висновки. З аналізу наукових розробок можна зробити висновок, що порівнюючи освіту України у перші роки незалежності та сьогодні, можна стверджувати, що вона зазнала суттєвих змін, а саме в її якості, у способах викладання та ін.

У світі сьогодні існує багато проблем, але треба починати їх вирішувати саме з освіти, хоча мало хто цілковито знає основні проблеми сучасної освіти та напрями їх вирішення. Якщо не вирішити проблеми освіти, то немає резону починати вирішувати інші проблеми, тому що всі вони повернуться назад. Адже система освіти має визначний вплив на розум, думки та почуття людини.

Розбудова сучасної структури освітньої галузі має забезпечити оптимальні умови для функціонування та розвитку системи освіти і всіх її

підсистем; реалізацію різноманітних освітніх моделей, існування навчальних закладів різних типів і форм власності, різноманітних форм та засобів отримання освіти, що забезпечують громадянам надання якісних освітніх послуг, свободу вибору сфери знань.

Список використаних джерел

1. Архипова С.П. Якість освіти у контексті вимог сучасності. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N135/N135p011-014.pdf (дата звернення 12 травня 2021 р.).
2. Буличева Н.А., Пивовар Ю.І. Сучасні правові та організаційні проблеми фінансування вищої освіти в Україні. Держава і право. 2009. Випуск 44. С. 411-416. URL: <http://radnuk.info/statti/255-finpr/3593-2010-01-29-18-50-22.html> (дата звернення 12 травня 2021 р.).
3. Вища освіта України в умовах трансформації суспільства: стан, проблеми, тенденції розвитку, 2007–2011 рр. : наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 2. НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, Ін-т вищ. освіти. упоряд.: Пономаренко Л.О. ; Стельмах Н.А., Пєєва С.П., Айвазова Л.М., Бублик Н.М. ; наук. консультант і авт. вступ. ст. Корольов Б.І. ; наук. ред. Рогова П.І. ; бібліогр. ред. Пономаренко Л.О. К. : Нілан-ЛТД. 2012. 663 с.
4. Кравчук М.В. Основні напрями реформування та стандартизації вищої юридичної освіти. *Українсько-грецький міжнародний науковий юридичний журнал «Порівняльно-правові дослідження»*. К. 2009. №1-2. С.161-167. URL: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/18363/25-Kravchuk.pdf> (дата звернення 13 травня 2021 р.).
5. Красій О.І. Фінансування народної освіти. *Фінанси України*. 2000. № 4. С. 49-53.
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf> (дата звернення 12 травня 2021 р.).
7. Освіта України в XXI столітті : проблеми та перспективи розвитку URL: <http://ua.textreferat.com/referat-13090-1.html> (дата звернення 12 травня 2021 р.).

Козут А.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
теорії та історії держави і права ЗУНУ
Кравчук В. М.*

ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ЮРИСТА

Культура – це категорія, що містить сукупність матеріальних та духовних цінностей, створених та накопичених впродовж суспільного розвитку людства. Водночас під культурою особи прийнято розуміти